

1924ko uztailaren 13an apeztu zen. 1926an, bi urtez, Erroman teologiako lizentza bildu. Geroztik, bikario Donibane Lohizunen bi urte, bikario Baionako Katedralean bertze bi urte, 1930etik 1937ra jaun Apezpikuaren segretario. 1933an ohorezko kalonje izendatu zuten. Hamar urtez (1937-1947) Azkarateko erretoa, bere osasunagatik. Bertze hamar urte Hazparneko misionest. 1967an Hiriburuko apez-xaharren etxerat bildu behartu zitzaion, bertan heriotzak eramane arte. (G. B.)

Eskuaraz hanitz lan egin zen: eskuarazko predikari ederra izana; zazpi urtez *Eskualduna* astekariaren buruzagi eta moldatzaile (1930-1937), eta zazpi urte horietan *Gure Almanaka* jalgi. Izkribatzaile bezala, pentsatzen zuen arrazoinekin behar zirela nasaiki izkiritu onak ager-erazi. Onak eta irakur-errexak. Hots, morala azkar bati zagon, teologia gorenerat bakan helduz, irakurtzaileari ez kausi beldurrez. Hazparneko eskuara zerabilkan doi-doia panpinaturik. Erran beharrak hitz gutiz emaiten zituen, labur eta motz, irakurlea ez zadin gal zirikorda luzegietan. Bainan hitzak beti xuxen heldu zitzaizkon, indarrez beterik. Eskuaraz zortzi liburu ager-erazi zituen: *Lurdeko Ama Birjina*; *Fatimako Ama Birjina*; *Buloneko Ama Birjina*; *San Josep*; *Jesusen bihotz sakratua*; *Petaín Marexala*; *Maria Goretti*; eta *Jesus*. Komedia bat ere bai: *Iturriko kalakariak*. Eta erdarazko liburu bat: *Le bienheureux François Dardan*.

Laburki, hau zen gizona, herria zerbitzatu zuen apez eta izkribatzaile kartsua (1).

P. L.

RIKARDO ARREGUI ARAMBURU

Rikardo Arregi Aranburu Andoainen jaio zen, 1942-ko irailaren 22-an.

Eta hil, 1969-ko uztailaren 10-ean hil zen, auto-ixtripu batean, Motrikuko lurnaldetan (Mendaro ondoan), Bilbaorako bidean Euskaltzaindiaren Biltzarre batera zihoela.

Rikardo euskal herrietan oso ezaguna zen, euskal kulturagintzako gazteetarik ezagunena, dudarik gabe. Ezaguna bezin estima-

(1) Bere bizitzaren xehetasun gehiago *Herria* (1044 zenb.) astekarian aurkituko dugu, 1970eko agorrilaren 6koan. (A. O.).

tua zen Rikardo bai artikulari gisa eta bai alfabetatzaile bezala. Bi hildo hautan erain zituen Rikardok bere dohainik hoberenak.

Idazle gisa, bi eratakoa izan zen bere lana, alegia, periodista-rena eta pentsatzailearena. Periodista bezala, politika alorra eraman zuen *Zeruko Argian*, 1963-tik 1969-ra arteraino. «Nazio-arteko unea» saila, hastapen beretik berak zuzentzen zuen. *Anaitasunan* ere, bide beretik, zenbait artikulatu idatzi zuen. Rikardok bere burua nazio-arteko politikaren albistarizat zuen.

Bere periodismu-lanagatik, 1965-ean, «Lauaxeta» saria eman zion, Baionan, «Euskal Idazkaritzak», urte haretako artikulari hoberen bezala.

Pentsatzaile gisa, bere lanik hoberenak eta sakonenak *Jakin* aldizkarian eman zituen, lehenengo filosofiazkoak eta gero sozio-politikazkoak. Hortik aparte, saiakera bat ere argitaratua du, hots, «Politika estrukturak europear alkartasunean», elkar lanean eraturako EUROPA liburuan (*Jakin*, Oñate, 1965). Argitaratu gabe utzi zuen beste saiakera bat, eta laister agertuko du *Jakinek*, bere artikulari-lanen antologia batekin Rikardori buruzko «Herriaren testigu» liburuan. Saiakerak «Ezin etsi» du izena. Liburu bezala, asko asmotan ibili arren, bat bakarra burutu zen, eta hau ere hil ondoren argitaratu zen: POLITIKAREN ATARIAN (Lur, Donostia, 1969).

Rikardok bere izenaz beste, Unai Garin eta Tomas Leiaristi izenordekin idatzi zuen.

Gorago aipatu dugu Rikardo alfabetatzailea izan dela. Beste euskaltzale batzuekin, 1966-garrengo urtarrilean egin zion Euskaltzaindiari Alfabetakuntza sortzeko eskabidea. Eta geroztik bera izan zen eragilea, bai alfabetatze-kampainak antolatuz eta bai herriz herri hitzaldiak emanaz. Alfabetatze Batzordearen Idazkaria zen.

1964-garrenean izan zen Euskaltzaindiko izendatua, laguntzaille mailan.

Gizon baten lanaren dinamika balioztatzeko, premiazko lizateke bere bizi-giroa argitara ematea. Ez luzatzearren, puntutxo batzuk bakarrik hunkituko ditut.

Rikardok «Humanidades» ikasketak, 5 urtez, Donostiako Apaizgaitegian egin zituen. Filosofia ere hiru urtetan egina zuen. Teologia ikasketak hasi besterik ez ditu egingo.

1962-an, bachiller seigarren urteko rebalida egiten du ekainean, eta gero «Preu». Ekonomiako jakintzak hasten ditu, baina presarik gabe. Hil zenean, oraindik bukatu gabe zituen, amaitzeko bi gai falta zitzaizkiolarik. Urte haretantxe pasatzeko esperantza zuen. Ekonomiako jakintzetan lizentziatua dela esan genezake.

Irakasletza ere egina zuen, ikas-urte batez (1965-1966). Sto. Tomas Lizeoan euskal literaturen historia irakatsi zuen.

Okzitaniako Tolosan, 72. IV. 18.

JOAN MARI TORREALDAY

JOSE DE ARTECHE ARAMBURU (1906-1971)

1971eko irailaren 23an hil zen Donostian. Joxe Artetxe, azpeitiarra zen, 1960ko martxoaren 12an jaioa.

Gipuzkoako Diputazioaren Bibliotekaren arduraduna. Euskaltzaindiaren laguntzaileetarikoa. Idazle ospetsu honek, erdarazko liburu askoren egilea bada ere, euskaraz ere maiz idazten zuen, batez ere bere azken urteetan. Bere euskarazko artikuluak «Argia», «Yakintza», «El Día», «Zeruko Argia», «Egan», «Aránzazu» eta «Hoja del Lunes» Donostiakoan ikusi dute argia. Eta Donostia bertako «La Voz de Gipúzcoa» izeneko radiotik euskarazko emizioak ematen zituen.

El Gran Asombro liburuaren hitzaurrean ber-berak dionez: «Los elogios de los actos necrológicos se pronuncian y luego se pierden». Eta, guk, honegatik, bere bizitza eta lanen iturriak soilki eman nahi ditugu hemen, aipamen hutsez, estudioak egin nahi ditueni nora jo jakin ahal izateko bezala.

Hauek dira erdaraz idatzi dituen liburuak: *Una inquietud y cuatro preguntas*, 1934; *San Ignacio de Loyola*, 1941 (bigarren argitalpena, 1947); *Elcano*, 1942 (bigarrenez, 1969); *Urdaneta*, 1943 (bigarrenez, 1968); *Mi Guipúzcoa*, 1946; *Legazpi*, 1947; *Caminando*, 1947; *Mi viaje diario*, 1947; *San Francisco Javier*, 1951; *Lope de Aguirre, traidor*, 1951; *La paz de mi lámpara*, 1953; *Vida de Jesús*, 1953; *¡Portar bien...!*, 1957; *Saint-Cyran*, 1959 (bigarrenez, 1961); *Cuatro relatos*, 1960; *Camino y horizonte*, 1960;